

*„Drumul spre adevăr e pavat cu paradoxuri”
(Oscar Wilde)*

**CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII**

Judecător **Gabriela Baltag**
Tribunalul Neamț

2016

Cuprins

Capitolul 1

Statutul judecătorilor - stabilitate sau vulnerabilitate? _____ **2**

Concluzii: _____ **16**

Capitolul 2

Responsabilitatea sistemului judiciar _____ **19**

Concluzii: _____ **26**

Capitolul 3

Politica salarială – una dintre garanțiile de independență a sistemului judiciar. _____ **27**

Concluzii: _____ **37**

Capitolul 1

Statutul judecătorilor - stabilitate sau vulnerabilitate?

Justiția a fost și rămâne în fiecare zi o provocare. Acum șase ani vorbeam despre nevoia de reconsiderare a statutului magistratului, din punct de vedere legislativ, social și, de ce nu și, de o reconfirmare a profesiei în ochii fiecăruia dintre noi. Multe dorințe transformate atunci în speranțe s-au pierdut încet fiindcă tot ce s-a întâmplat în ultimii ani a confirmat o altă realitate, decăderea unei profesii minunate care riscă să piardă tot ce a dobândit în mod îndreptățit, în timp, cu demnitate, datorită neregulilor pe care le-a acceptat, cu resemnare iar uneori și cu indiferență, cărora nu le-a căutat niciun leac, dar mai ales datorită trădărilor, venite din interior, pe care nu le-a sancționat de îndată, fiecare verigă slabă afectând forța și chiar legitimitatea sistemului.

Demnitatea profesiei este tot ce mai păstrează neatinsă astăzi justiția românească, la capătul unei experiențe nefericite, după șase ani, având în frunte un Consiliu care numai garantul independenței nu a fost, preocupat de evenimentele externe acestuia, în special de cele politice, cu o fidelitate pe care greu am înțeles-o, în condițiile în care erau atâtea priorități ce meritau o concentrare de atenție și, implicit, de proiecte. În mod obligatoriu se impune ca traseul pe care viitorul Consiliu va merge să fie revizuit, regândit, dovedind înțelepciune și o asimilare a lecțiilor primite în toți acești ani. Dacă am învățat ceva din greșeli ne vom convinge fiecare, dar în același timp ne întrebăm cât mai este posibil să reclădim din ce a fost distrus și spre ce anume intenționăm să ne îndreptăm?

La capătul acestor șase ani, magistratura se află în fața unei noi provocări pe care suntem chemați să o gestionăm împreună; nu se pot clădi edificii durabile și nici nu se pot reface cetăți doar prin efortul izolat al unora

dintre noi. Anul 2016 poate fi unul al revitalizării justiției, printr-o reconsiderare a priorităților, valorilor, o așezare a principiilor în locul pe care l-au ocupat într-un timp de normalitate sau, dimpotrivă, anul 2016 poate fi unul care să ne coboare și mai mult.

Vorbim permanent despre principiul separației puterilor în stat și, bineînțeles, despre un echilibru al acestora și, în acest context, suntem nevoiți să recunoaștem că nu există niciun progres sub aspectul îmbunătățirii statutului magistraților. Judecătorii, deși independenți și inamovibili, rămân în continuare fără trăsătura de demnitate publică a statutului lor, chiar dacă acest atribut i-a recomandat anterior, în calitatea lor de exponenți ai puterii judecătorești, dar și pentru că această distincție este atribuită persoanelor ce intră în componența celorlalte două puteri: legislativă și executivă.

Cu mici excepții, calitatea de demnitar este recunoscută astăzi doar anumitor magistrați, așa cum sunt ei definiți (judecători și procurori împreună), împrejurare în măsură să conducă la ivirea unei inechități nejustificate în interiorul sistemului judiciar. Cu nimic nu este mai important un magistrat, ales membru în Consiliu Superior al Magistraturii sau unul care ocupă o funcție de conducere la Înalta Curte de Casație și Justiție sau în Parchetul General, comparativ cu judecătorii ce îndeplinesc actul de justiție, în adevăratul sens al cuvântului.

Prin urmare, excluderea majorității judecătorilor de la această recunoaștere apreciez că reprezintă o discriminare între puteri, fără o justificare obiectivă și rezonabilă și, totodată, o încălcare a componentei de „echilibru” după care se arată, la începutul legii fundamentale, că se organizează statul prin cele trei puteri - legislativă, executivă și judecătorească.

Componenta de demnitate publică este important să redevină o trăsătură a statutului judecătorilor, motiv pentru care, pentru o consolidare a statutului este necesar ca, în viitorul proiect de revizuire a Constituției, art.125 alin. 4 să fie regândit, ca propunere, de către Consiliu Superior al Magistraturii sub forma: „*Statutul judecătorilor este unul de demnitate publică, garantat constituțional și reglementat prin lege organică proprie*”. O propunere formulată la acest nivel va reprezenta o garanție în plus că legiuitorul ordinar nu va avea posibilitatea să modifice elementele componente ale statutului judecătorilor în mod intempestiv, discreționar.

Atunci când am făcut parte din grupul de lucru constituit la nivelul Ministerului Justiției, pentru o perioadă scurtă de timp, februarie – aprilie 2016, grup înființat cu intenția promovării unor propuneri de modificare a legilor justiției, propuneri ce au venit de peste tot - CSM, ÎCCJ, PÎCCJ, INM, SNG, asociații profesionale ale magistraților și, în final, MJ - am trăit cu senzația neplăcută că aspectele supuse „dezbaterii” erau demult tranșate sau, oricum, erau hotărâte în „*alte laboratoare*” și nu în cel al aparentelor consultării săptămânale, directe, pentru unii, sau prin videoconferință, pentru alții.

Am trăit o dezamăgire totală, la sfârșit, atunci când am realizat că munca noastră, a unor participanți la grup, depusă cu încredere, așa cum este firesc să se întâmple când te angajezi într-un asemenea proiect, a rămas după două luni de zile de efort substanțial dincolo de opțiunile Ministerului Justiției, „*actor*” plin de enigme până la capăt, care a șters dintr-o singură mișcare opțiunile concrete, de reformă, ale magistraților, așa cum erau ele văzute din interior, promovând o variantă de lucru pe care nu am mai regăsit-o nici până astăzi supusă dezbaterii publice, contrar celor susținute/declarat.

După terminarea lucrărilor grupului de la Ministerul Justiției am rămas cu senzația unei rupturi evidente între ce suntem sau intenționăm să devenim, noi, cei care ne ocupăm în concret de îndeplinirea actului de justiție și, modalitatea în care este imaginat, cunoscut sistemul de către ceilalți.

Există tendința nedisimulată ca unii să pară și chiar să se considere mai judecători decât alții. Vorbesc despre această profesie întrucât este singura pe care o cunosc de aproape 23 de ani. Este o percepție greșită să apreciezi că stăpânirea tainelor profesiei reprezintă o regulă numai pentru cei care îndeplinesc actul de justiție la instanța supremă. Cu ocazia discuțiilor purtate în ce privește nevoia de evaluare profesională a judecătorilor, indiferent de vechime sau grad al instanței, fără a distinge între categoriile de magistrați care pot face subiect al promovării la instanța supremă, mesajul venit de la cea mai înaltă instanță și, parțial, percepția Consiliului au reținut că judecătorii ICCJ nu mai au nevoie de nicio evaluare ulterioară promovării, deși unii dintre ei cunosc pentru întâia oară dimensiunea responsabilităților unui judecător (*e.g.* procurorii de la Parchetul de pe lângă ÎCCJ cu vocație de a fi promovați judecători direct din funcția de procuror). Totodată acceptarea unei plaje restrânse de selecție a judecătorilor, pentru această instanță, pot fi aspecte în măsură să ridice serioase întrebări legitime privind dreptul fiecărui

judecător de scaun caracterizat prin profesionalism, dăruire și putere de sacrificiu de a parcurge toate gradele profesionale.

Se impune elaborarea unui cod judiciar care să conțină principiile organizării și funcționării, regulamentele de aplicare a legii, cu o largă aplicabilitate, de la ICCJ la judecătoria. Câtă vreme justiția se înfăptuiește prin ICCJ și celelalte instanțe judecătorești (art. 125 alin. 1), iar puterea judecătorească unitară se exercită prin judecător, indiferent de nivelul instanței unde funcționează, nu există nicio justificare ca instanța supremă să beneficieze de o lege organică proprie, separată de restul instanțelor.

O astfel de inițiativă legislativă, în absența unei alte soluții imediate, poate să revadă și să înlăture și alte neregularități existente în sistemul judiciar. Astfel, regula repartizării aleatorii a dosarelor, pe baza căreia funcționează instanțele, trebuie reținută, în același mod, ca fiind valabilă și pentru instanța supremă. Acest aspect va conduce, în mod obligatoriu, la repartizarea aleatorie a tuturor cauzelor ce intră în competența sa de soluționare, inclusiv cele destinate completurilor de 5 judecători, situație ce va da o mai mare încredere cetățenilor în corectitudinea și transparența actului de justiție, în integritatea și imparțialitatea judecătorilor chemați să soluționeze litigiile.

În ultimii ani, tot mai mult, judecătorii au fost cei care au vorbit despre nevoia de consolidare sau de reformare a statutului procurorilor. Personal, am avut astfel de abordări fie la întâlnirea cu reprezentanții Comisiei de la Veneția, în expunerea propunerilor formulate în numele asociației, în cursul anului 2014, sau în fața comisiei comune de revizuire a Constituției, cu ocazia participării la mai multe evenimente (e.g. conferințe sau alte dezbateri publice și nu numai), care mi-au îngăduit, în funcție de context, luări de poziții pe această temă.

Deși Ministerul Public este o instituție constituțională extrem de importantă, nu beneficiază de un act normativ unitar care să-i reglementeze activitatea, organizarea și funcționarea. În schimb, există direcții ale acestei instituții care au legi speciale și regulamente diferențiate pentru câteva sute de procurori, în timp ce alți aproximativ 3000 de procurori, din celelalte parchete, au activitatea reglementată prin dispoziții strecurate în legea de organizare a instanțelor. Există această situație în condițiile în care Ministerul Public este o instituție de sine stătătoare cu un buget propriu pe care și-l gestionează singur.

De asemenea prevederile care reglementează statutul procurorilor (în prezent art. 132 din Constituție) pot primi două abordări diferite. Prin urmare, procurorii pot avea un statut de independență reală, fiind exclusă autoritatea ministrului justiției dar și subordonarea ierarhică, împrejurări ce le va motiva păstrarea calității de magistrat. Actele procurorului care instrumentează dosarul în faza de urmărire penală nu trebuie să mai fie confirmate sau infirmate de procurorul șef, acesta fiind doar un atribut al instanțelor, situație ce permite ca independența procurorului să fie una adevărată, garantată.

În situația în care întregul corp profesional al procurorilor nu dorește sau nu optează, în mod concret, pentru înlăturarea simultană a mențiunilor referitoare la autoritatea ministrului justiției și la subordonarea ierarhică, componente care nu le garantează o independență deplină, opinez pentru excluderea procurorilor din rândul magistraților, propunere pe care am susținut-o permanent în ultimii ani, urmând ca această calitate să rămână câștigată numai pentru judecători.

Astfel, deși se vorbește cu multă siguranță de independența procurorului care are drept izvor, Constituția și legile justiției, în realitate, recent în ședința Plenului CSM din data de 07.06.2016¹ s-a hotărât sesizarea Direcției legislație, documentare și contencios pentru a se aprecia cu privire la propunerea Inspecției Judiciare vizând oportunitatea stabilirii, în principiu, dacă activitatea procurorilor stagiați desemnați să participe în ședințele de judecată, cu referire specială la concluziile pe care aceștia le susțin pe baza probelor administrate în cauză, este limitată de principiul controlului ierarhic, iar în caz, afirmativ, stabilirea limitelor acestui control.

Prin urmare, în anul 2016, deși susținem independența procurorului, Consiliul Superior al Magistraturii ia în discuție varianta unei „încuviințării în principiu” a concluziilor procurorilor stagiați care participă la ședințele de judecată, urmare a controlului ierarhic, aspect care reprezintă o pierdere de credibilitate și mai mare, fiind ignorate total situațiile de neprevăzut ce se pot ivi pe parcursul soluționării oricărui dosar și deci imposibilitatea reținerii unor argumente prestabilite, dar și faptul că hotărârea este pronunțată de judecători, indiferent cât de susținute/controlate ierarhic sunt sau dimpotrivă concluziile reprezentantului parchetului.

¹ Ședința plenului CSM din 07.06.2016, poziția nr.28, nr. lucrare 12931/2016.

În situația în care procurorii vor rămâne magistrații statutul lor nu poate fi unul caracterizat, în viitor, prin inamovibilitate, întrucât acesta nu poate fi similar judecătorilor. Nu trebuie uitat faptul că justiția se înfăptuiește prin Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe, iar autoritatea unei puteri, dată de cei care intră în componența ei, respectiv judecătorii inamovibili, nu poate fi comparată cu autoritatea unei instituții care nu are același statut, de putere în stat, așa cum este și trebuie să rămână Ministerul Public.

În toți acești șase ani Consiliul Superior al Magistraturii a permis ca imaginea/credibilitatea înfăptuirii actului de justiție să fie grav afectată întrucât popularizarea unor dosare, în spațiu public, s-a realizat cu informații transmise pe „surse” sau prin intermediul unor comunicate, de multe ori cu pretenții de adevărate hotărâri, venite numai din zona parchetelor, în special a unui parchet specializat. Această situație nu a fost gestionată în niciun mod de actualul Consiliu care a acceptat ca prezumția de nevinovăție a cetățenilor, componentă importantă a independenței justiției, să fie alterată întrucât nu a avut nicio atitudine publică, nici chiar după data de 20 ianuarie 2016 când Parlamentul European și Consiliul UE au adoptat Directiva pentru consolidarea anumitor aspecte privind prezumția de nevinovăție și dreptul persoanei de a fi prezentă în fața instanței în timpul procedurilor penale.

S-a întâmplat această neregularitate în condițiile în care același Consiliu s-a străduit să dezvolte un proiect de educație juridică în școli, fără să manifeste preocupare și pentru o educație juridică elementară, la nivel de societate, păstrând în imaginea opiniei publice ideea, inoculată cu perseverență, că actul de justiție este înfăptuit de procurori. De altfel, desfășurările repetate de forță, nesancționate de Consiliu, consolidate prin discursuri care au depășit de multe ori limitele unei abordări rezonabile, a aspectelor de interes general, astfel cum poate fi calificată justiția, reprezintă aspecte ce au transferat în mod greșit polul realizării actului de dreptate între parametri nereali.

În schimb, Consiliul Superior al Magistraturii, separat, ca nevoi dar mai ales ca viziune, de restul sistemului, a fost preocupat în tot acest timp, cu o anumită selecție, de discursul public al clasei politice, neglijând prioritățile sistemului pe care-l reprezenta, tolerând conduite nefirești consumate chiar în interiorul acestui organism ce trebuie la rândul lui reformat, mai ales ca modalitate de organizare și funcționare, desigur în

situația în care vor fi reluate discuțiile în ce privește proiectul de revizuire a Constituției.

Este timpul să ne gândim în ce măsură Consiliul Superior al Magistraturii mai poate continua și în viitor în aceeași formulă care nu s-a dovedit deloc a fi un succes. Tot mai mult, în ultimul timp, se vorbește despre nevoia ca această instituție constituțională „să își separe apele” anume, destinul judecătorilor să fie hotărât de egalii lor, respectiv de Secția pentru judecatori, iar soarta procurorilor de Secția pentru procurori, Plenul neavând nicio atribuție sub acest aspect.

Astfel, art. 124 alin. (3) și art. 125 alin. (1) din Constituție consacră independența și inamovibilitatea judecătorilor, ceea ce înseamnă că orice act sau procedură ce le poate afecta cariera ori statutul să nu provină decât de la un egal al lor, adică de la un judecător independent și inamovibil, iar nu de la o persoană care nu se bucură de același statut.

Dacă acest lucru este respectat în cadrul procedurilor desfășurate în fața secțiilor, situația nu este aceeași atunci când drepturile, cariera unui judecător sunt examinate de Plen, întrucât din componența acestuia nu fac parte doar judecătorii, ci și persoane lipsite de independența și inamovibilitatea care nu sunt egalii judecătorilor.

Astfel, conform art. 132 alin. (1) din Constituție procurorii nu sunt nici independenți (fiind sub autoritatea ministrului justiției, lipsa de independență a procurorilor români fiind statuată și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului) și nici inamovibili (ei se bucură doar de stabilitate), deci statutul procurorilor nu este egal cu statutul judecătorilor, ci inferior, neoferind aceleași garanții. Cu atât mai puțin ministrul justiției, membru al Guvernului, nu oferă garanții de independență și inamovibilitate.

Consecința este că niciun procuror ori ministrul justiției, după cum nici procurorul general, la rândul lui membru de drept în Consiliu, nu sunt pe deplin independenți, dar mai ales inamovibili, acest ultim aspect fiind valabil și în cazul reprezentanților societății civile, motiv pentru care aceștia nu pot interveni în niciun fel în statutul, cariera unui judecător. Prin urmare, în ce privește un judecător, persoană având cele mai înalte garanții de independență și inamovibilitate, nu este posibil să aibă putere de decizie asupra lui alte persoane care nu se bucură de același statut, întrucât independența și inamovibilitatea judecătorilor vor fi în mod evident violate.

Nu se impune majorarea numărului de membrii, eventual mai mulți reprezentanți ai societății civile, evitarea imixtiunii, a controlului exercitat de orice altă entitate, fiind o condiție pentru garantarea independenței sistemului. De altfel, nici ministrul justiției și nici procurorul general nu-și justifică prezența în consiliu, aceștia fiind implicit reprezentanți ai puterii executive.

Apreciez că durata mandatului membrilor CSM este prea mare, motiv pentru care poate fi luată în discuție, desigur tot în cadrul unui proiect de revizuire a Constituției, reducerea duratei la cel mult patru ani. Această perioadă este în măsură să răspundă tuturor nevoilor și reprezintă un interval optim în care activitatea membrilor Consiliului poate fi eficientă. De asemenea este necesar ca, pornind de la modalitatea în care sunt aleși membrii CSM, în cadrul unor adunări generale, să existe tot astfel asigurat și un mecanism de revocare a acestora, într-o modalitate asemănătoare, prin vot, în condițiile legii, fără a imagina nicio diferență între cele două proceduri.

Experiența anului 2013 a dovedit că, odată ce a dobândit calitatea de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, demnitarul nu mai poate fi supus procedurii revocării, urmare a constatării neconstituționalității prevederilor art. 55 alin. 4 și 9 din Legea nr. 317/2004, prin Decizia nr. 196/2013 a Curții Constituționale. Astăzi, instituția ce reprezintă din punct de vedere constituțional garanția de independență a sistemului judiciar se bucură de o lipsă evidentă de încredere socială, dar, mai ales, de încrederea magistraților, consecință a modului în care actualul Consiliu a înțeles să le reprezinte interesele, în ultimii 6 ani, dar și datorită imposibilității de utilizare a mecanismelor care țin de procedura revocării, cu finalitate efectivă. Retragerea încrederii acordată unui membru CSM, argumentată corespunzător, poate reprezenta un motiv care să justifice declanșarea procedurii de revocare dacă avem în vedere că, în primul rând, încrederea colegilor, exprimată prin vot, a fost cea care i-a adus statutul de membru.

De asemenea, pentru a verifica modalitatea în care membrii CSM își îndeplinesc atribuțiile, în timpul mandatului, și totodată ca o dovadă a respectării principiului transparenței, ar fi important ca votul membrilor să fie exprimat la vedere, și nu într-o procedură secretă, cu excepțiile prevăzute de lege (măsuri preventive ce-i vizează pe magistrați). Nesocotirea intereselor magistraților, situație ce a fost dovedită de nenumărate ori în activitatea de până acum a Consiliului, justifică cerința votului deschis pentru a evita posibilitatea ca unii dintre membri să apeleze, în funcție de situație, la un

dublu limbaj.

Generozitatea sintagmei „*vechime în magistratură*”, exploatată la maxim în ultimii ani a determinat multe nemulțumiri în rândul judecătorilor datorită numeroaselor situații când persoane care nu au nicio legătură directă cu înfăptuirea actului de justiție se bucură de un statut „*asimilat*”, identic judecătorilor, în condițiile în care nu există nicio asemănare între responsabilitățile respectiv obligațiile beneficiarilor acestui privilegiu și cele ale judecătorilor.

S-a ajuns astăzi ca sistemul judiciar să fie „*căpușat*” de persoane asimilate care beneficiază de un statut mai bun chiar decât cel al judecătorilor la care se raportează. Astfel, persoanele „*asimilate*” sunt beneficiare ale pensiei de serviciu deși responsabilitatea acestora nu are nicio legătură cu responsabilitățile judecătorilor, cei dintâi desfășurând, în realitate, o muncă similară unor funcționari publici.

Mai mult decât atât, asimilații sunt beneficiarii unei salarizări care începe de la un nivel înalt, pe care nu toți judecătorii au cum să-l atingă în întreaga carieră, printr-o raportare la funcțiile de conducere de la curțile de apel, mergând mai departe la salarizarea existentă în marile parchete, dar și la cea de la instanța supremă.

De asemenea, în ce privește posibilitățile de promovare, personalul asimilat beneficiază de un regim privilegiat, întrucât participanții la examen și nu la un concurs veritabil, cu un număr limitat de locuri, dobândesc gradul profesional urmare doar a obținerii unei note de trecere, anume nota 7, fără a exista o departajare a concurenților în funcție de medii, așa cum se întâmplă în situația magistraților. Mai nou, sunt indicii temeinice, răspândite pe „*surse*” că, în toamna acestui an, grație unei bunăvoințe instituționale sporite, a unei deschideri speciale pentru categoria profesională a asimilaților, se va organiza o sesiune specială, de promovare „*pe loc*”, în vederea dobândirii chiar a gradului de judecător de instanță supremă de către doritori, situație posibilă în prezent și la nivel de parchete.

Un aspect deosebit de important despre care am vorbit și în anul 2010, pe care l-am amintit de fiecare dată se referă la inechitățile existente atât în ceea ce privește sistemul de salarizare, dar și cel care vizează sistemul de promovare, pe de o parte, între procurorii DNA și DIICOT iar, pe de altă parte, între judecători și ceilalți procurori.

Astfel, modalitatea de promovare/numire în funcție a procurorilor DIICOT și DNA se realizează doar pe baza unui interviu, pentru ambele structuri fiind eludate dispozițiile legale referitoare la promovarea în funcție. Legea de organizare judiciară, atunci când vorbește de promovarea/ numirea magistraților în funcții de execuție sau de numirea lor în funcții de conducere, cu respectarea anumitor condiții profesionale și de vechime, ori nivel al instanței, dispune că acest lucru se realizează doar prin „... concurs organizat la nivel național, în limita posturilor vacante existente...” (art. 43 alin. 1) sau „...numai prin concurs sau examen organizat, ori de câte ori este necesar...” (art. 48 alin. 1).

În realitate, regula concursului ori a examenului, este nesocotită prin instituirea unor excepții nejustificate. În prezența unor reguli clare ce pot garanta transparența, au apărut situații care nu-și găsesc justificarea și care nu se doresc rezolvate în niciun mod deși ele au făcut permanent obiectul mai multor critici. Prin urmare, în favoarea unor categorii limitate de magistrați, fără o argumentare care să poată reprezenta un fundament în înlăturarea procedurilor aplicabile majorității, a fost inventat interviului, un exemplu fiind numirea în funcție a procurorilor DIICOT și DNA.

Mai mult decât atât, în cazul procurorilor din cadrul structurile DIICOT și DNA a fost eliminat și criteriul vechimii minime, necesar pentru Parchetul de pe lângă ÎCCJ, în condițiile în care art. 44 alin. 1 lit. c din Legea nr. 303/2004, stabilește o vechime minimă, de cel puțin 8 ani pentru accesul la nivelul acestui parchet. Cei care ajung în structurile DIICOT și DNA, indiferent de gradul profesional dobândit anterior, au nevoie de o vechime în profesie de numai 6 ani, nefiind valabilă nici dispoziția obligatorie aplicabilă celorlalți magistrați, de a promova din treaptă în treaptă. Astfel, procurorii din cele două structuri sunt numiți prin ordin al procurorului general al Parchetului de pe lângă ÎCCJ, respectiv al procurorului șef al DNA (conform art. 75 alin. 3 și art. 87 alin. 1 din Legea nr. 304/2004 republicată), în baza unui simplu interviu.

Această inechitate de tratament a condus implicit și la apariția alteia, anume salarizarea superioară a procurorilor DIICOT și DNA comparativ cu judecătorii de la judecătoria, tribunale și curți de apel, pe de o parte și, procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe, pe de altă parte.

Deși nu sunt numiți în funcțiile de execuție în condițiile susținerii unui examen, așa cum se întâmplă cu ceilalți magistrați, procurorii din

structuri sunt salarizați la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Se întâmplă acest lucru în condițiile în care procurorii DIICOT și DNA nu funcționează toți în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, majoritatea desfășurându-și activitatea în teritoriu, alături de ceilalți procurori, participând în ședințele de judecată în vederea soluționării cauzelor, finalizate prin pronunțarea unor hotărâri de către judecători.

Salarizarea superioară a procurorilor DIICOT și DNA, discriminatorie în raport cu salarizarea judecătorilor, înfrânge un principiu de bază, cel al unității procesului penal, întrucât urmărirea penală are, în lumina acestor reglementări, o recunoaștere superioară judecătorească, chiar dacă aceasta este guvernată de un alt principiu esențial, anume cel al nemijlocirii, prin intermediul căruia întreg probatoriul din faza urmăririi penale este readministrat în instanță. Mai mult decât atât, nicio măsură preventivă specifică și cauzelor instrumentate de procurorii DIICOT și DNA, nu poate fi luată în timpul urmăririi penale, fără a fi încuviințată de un judecător, care - deși dispune în sensul arestării preventive, percheziției, interceptării telefonice, interzicerii părăsirii unei localități ș.a.m.d., verificând corectitudinea și legalitatea întregii urmăririi penale, în condiții de competență materială identică în administrarea cauzelor – primește drepturi salariale mult inferioare unui procuror DIICOT sau DNA.

Chiar dacă la data încetării activității în cadrul DIICOT sau DNA, procurorul revine la parchetul de unde provine sau la alt parchet unde are dreptul să funcționeze potrivit legii și astfel, își redobândește gradul profesional de execuție și salarizarea corespunzătoare acestuia, avute anterior sau cele dobândite ca urmare a promovării, în condițiile legii, în timpul desfășurării activității în cadrul celor două structuri, acest aspect nu este în măsură să înlăture inechitățile existente pentru perioada în care a funcționat în cadrul celor două structuri.

În grupul de lucru constituit la nivelul Ministerului Justiției am formulat o propunere de modificare a art. 7 din Legea nr.303/2004 în sensul introducerii unui alineat care să conducă la înlăturarea din funcție a judecătorilor dovediți ca fiind agenți sau colaboratori ai fostelor organe de securitate ori dacă au făcut poliție politică. Este timpul să vorbim despre moralitatea sistemului și din acest punct de vedere, în condițiile în care invocăm permanent un parcurs reformator, mai ales legislativ, consider că

suntem îndreptățiți să ne întrebăm dacă nevoia de schimbare nu ar trebui să cuprindă mai întâi mentalitățile și, în consecință, imaginea justiției.

Condiția bunei reputații, esențială pentru accesarea la profesia de judecător/procuror (fiind cerută expres prin art. 14 alin. 2 din Legea nr. 303/2004), este la fel de importantă și pentru exercitarea atribuțiilor, în această calitate, fiind obligatorie aplicarea unui tratament egal cu acela incident în situația deja reglementată - când se dovedește că un magistrat este lucrător operativ, inclusiv acoperit, informator sau colaborator al serviciilor de informații, potrivit art. 7 alin. 1 și 4 din Legea nr. 303/2004. Apreciez că nu este cu nimic mai scuzabilă calitatea avută anterior anului 1989, anume aceea de colaborator/informator al fostei securități sau de persoană cu privire la care s-a dovedit că a făcut poliție politică, comparativ cu una având în prezent coordonate identice, în structurile de informații.

Nu este suficientă atașarea la dosarul profesional a rezultatului verificărilor realizate de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității întrucât, din această perspectivă, verificarea *condiției de bună reputație* apare numai ca pur formală și lipsită de eficiență.

De asemenea, trebuie menționat, că nu există riscul unei retroactivități a legii, în condițiile în care declarația autentică, pe care magistratul este obligat să o dea, pe propria răspundere, determină, în situația în care se dovedește apartenența ca agent sau colaborator al organelor de securitate ori ca poliție politică, eliberarea din funcție - măsură ce se va dispune numai după această constatare, pe baza înscrisurilor depuse la dosarul profesional (nota de constatare emisă conform art. 7 alin. 3 din O.U.G. nr. 24/2008).

Fiindcă vorbim de un timp al schimbărilor, al înnoirilor înțeleg să aduc în discuție o problemă apăsătoare care nu poate rămâne sub tăcere în nici un mod. Este îngăduit/acceptabil ca un judecător să depună și alte jurăminte de fidelitate absolute cu excepția celor care vin ca o consecință a exercitării profesiei, anume jurământul pe care-l rostește înainte de a începe să-și exercite funcția, potrivit art. 34 alin. 1 din Legea nr. 303/2004 republicată?

Poate un judecător care face parte dintr-un ordin masonic, la rândul lui ținut de un jurământ imperativ, nesubordonat Constituției și nici legilor țării, să apere drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor și să-și îndeplinească atribuțiile cu onoare, conștiință și fără părtinire?

Răspunsul halucinant l-am primit pe data de 20 august 2013 când

Plenul actualului Consiliului Superior al Magistraturii a decis adoptarea unei „hotărâri de principiu” prin intermediul căreia s-a stabilit posibilitatea judecătorilor și procurorilor de a avea calitatea de membri în asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale, inclusiv cele masonice dacă acestea sunt înregistrate legal, cu un anumit scop, având obligația de a menționa acest aspect în declarația de interese prevăzută de art. 5 alin. (2) din Legea nr. 303/2004 modificată și actualizată.

Trecând peste acest aspect de neînchipuit același Consiliu ne-a spus ferm, doi ani mai târziu că deși un judecător poate fi mason, în organizații a căror activitate nu este la îndemâna oricui pentru a fi studiată, examinată în vederea stabilirii limitelor compatibilității cu activitatea sa de magistrat, categoric nu poate fi președinte al comitetului de părinți al unei unități de învățământ.

Această hotărâre care nu a fost una „de principiu”, după expunerea textelor în vigoare referitoare la incompatibilități, acreditează ideea că un astfel de organism – comitetul de părinți – mănuieste bani, eventual sume strânse cu destinația de „fondul clasei” (explicație primită de la reprezentanții Consiliului și în grupul de lucru constituit la nivelul Senatului), ignorând faptul că legea învățământului la care se face trimitere interzice expres colectarea acestor sume.

Prin urmare, actualul Consiliu Superior al Magistraturii a decis „în principiu” că nu este o problemă dacă un judecător are și calitatea de mason, dar cu siguranță nu poate fi președintele unui comitet de părinți!

În cursul anului 2015, dar și în continuare, am susținut propunere de revenire la o reglementare legislativă mai veche existentă până la adoptarea Legii nr. 270/2010 care dădea posibilitatea, judecătorilor și procurorilor, raportat la o anumită vechime în funcție, de a opta, la cerere, pentru a dobândi calitatea de avocat definitiv, cu scutire de examen, prin excepție de la regula generală prevăzută de art. 17 alin. 1 din Legea nr. 51/1995.

- În fundamentarea propunerii, am înțeles să fac trimitere la faptul că profesia de judecător, singura pe care o cunosc, deosebit de complexă, presupune, deopotrivă, o pregătire completă și o experiență aparte, împrejurări care nu mai impun, după o anumită perioadă, verificări de cunoștințe profesionale suplimentare. În consecință, nu mai este necesară supunerea magistratului la un alt examen, după ce, un anumit timp a exercitat numai această profesie și optează pentru profesia liberală de avocat, dar și pentru cea de notar.

Un alt argument este acela că prin inițierea propunerii se vor înlătura și inechitățile generate de existența prevederilor art. 102 alin. 2 din Legea nr.303/2004 care dispun că: *„Judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție cărora le-a expirat mandatul pentru care au fost numiți ori, după caz, sunt eliberați din motive neimputabile își păstrează gradul dobândit în ierarhie și pot ocupa o funcție de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție și pot reveni pe funcția de magistrat deținută anterior sau pe o altă funcție de judecător ori procuror sau pot opta pentru intrarea în avocatură sau notariat, fără examen.”*

La formularea propunerii am avut în vedere o vechime minimă de cel puțin 20 de ani numai în funcția de judecător sau/și procuror întrucât o astfel de experiență, poate reprezenta o garanție pentru exercitarea corespunzătoare, la standarde de înaltă calitate, fără o verificare suplimentară, a profesiei de avocat sau a profesiei de notar.

În grupul de lucru constituit la nivelul Ministerului Justiției a fost formulată din partea reprezentanților instanței supreme o propunere de modificare a conținutului noțiunii de „magistrați”, soluție pe care am respins-o ca fiind de neacceptat. Am susținut că această inițiativă nejustificată nu poate decât să contribuie și mai mult la destrămarea echilibrului deja fragil, existent între categoriile profesionale cunoscute, prin prisma legii, ca intrând în componența noțiunii de „magistrați”.

Garanția că magistrații – asistenți se bucură de stabilitate nu le poate conferi acestora egalitate de tratament și același statut cu judecătorii. Cu atât mai mult că, în ultimul timp, se vorbește cu suficientă convingere și despre necesitatea regândirii statutului procurorilor, singurii care, potrivit legii, au calitatea de magistrați.

Dacă ar fi să vă declar ce apreciez ca fiind benefic pentru noi, vă mărturisesc faptul că pentru un judecător este suficient că se numește judecător și atât. Susțin argumentele unui distins profesor universitar, inspirat de dreptul roman, ce afirma îndreptățit că: *„... judecătorul ideal n-a fost niciodată un „magistrat”; mai mult, acest calificativ nu-i reflectă chemarea reală, nu răspunde calității sale fundamentale, care este independența de gândire inalterabilă; judecătorul este un om perfect independent; deasupra lui nu tronează decât conștiința sa și Dumnezeu; judecătorul nu face parte din nici o ierarhie, din nici o structura determinanta pentru gândirea sa, din nici o forma directă de control social..... faptul că în unele subsisteme juridice, datorită unor accidente istorice și datorită unor viziuni politice*

particulare, judecătorul a fost asimilat funcționarilor (înalți sau mărunți, după caz) ai statelor, nu reprezintă, din aceasta perspectivă, un argument foarte serios....”².

CONCLUZII:

- Îmbunătățirea statutului judecătorilor, condiție obligatorie pentru consolidarea puterii judecătorești prin atribuirea componentei de demnitate publică, recunoscută celorlalte puteri dar și persoanelor care ocupă funcții de conducere la nivel de instanță supremă și în marile parchete;
- Consolidarea statutului procurorilor prin excluderea autorității ministrului justiției și a subordonării ierarhice; în caz contrar excluderea acestora din rândul magistraților pentru lipsa unei independențe reale care este în măsură să aducă atingere independenței judecătorilor;
- Transpunerea concretă a propunerilor formulate de reprezentanții sistemului judiciar în situația când există un vot majoritar, argumentat;
- Asigurarea unui acces largit al judecătorilor de carieră, în condițiile legii, în vederea promovării la instanța supremă;
- Acordarea posibilității ca un judecător aflat în această funcție cel puțin 20 de ani să poată fi primit, cu scutire de examen, la cerere, în profesia de avocat sau notar;
- Regândirea structurii noțiunii de „magistrați”, în sensul consolidării celei existente sau în sensul restrângerii acesteia, în nici un caz al extinderii;

² <http://www.juridice.ro/37632/valeriu-m-ciuca-in-dialog-cu-dan-stoica-despre-drept-judecatori-si-elegantia-juris.html>

- Revizuirea urgentă a modalității de promovare/numire a procurorilor DNA și DIICOT și implicit a salarizării judecătorilor cel puțin la nivelul acestora;
- Eliminarea disfuncțiilor întâlnite cu ocazia susținerii examenelor pentru promovarea în funcțiile de conducere – concretizate în criticile aduse modalității în care se desfășoară proba prezentării proiectului, în cadrul unui interviu, dar și disfuncțiile semnalate în timpul susținerii examenelor pentru funcții de execuție prin multitudinea subiectelor formulate greșit sau care pot primi răspunsuri diferite;
- Limitarea numărului de detașări mai ales în instituții precum Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Magistraturii, Școala Națională de Grefieri, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, detașări dispuse în detrimentul instanțelor și a celorlalte parchete și, în consecință, eliminarea posibilității blocării unor posturi importante pentru buna desfășurare a activității magistraților;
- Regândirea schemelor de personal în funcție și de complexitatea cauzelor și frecvența modificărilor legislative nu doar în raport de datele statistice;
- Stabilirea prin lege a regimului incompatibilităților și nu prin hotărâri adoptate „în principiu” care permit interpretări inacceptabile; Înlăturarea vulnerabilităților care amenință sistemul judiciar prin introducerea instituției consilierului de etică, instituție pentru care nu există nici un temei legal în legile justiției;
- Asumarea responsabilă a tuturor disfuncțiilor existente în sistem, respectiv înlăturarea, în viitor, a prevederilor contradictorii menționate în regulamentele elaborate în favoarea sistemului judiciar comparativ cu dispozițiile

existente în legile speciale.

- Rezolvarea imediată a modalității discriminatorii de promovare a personalului asimilat ca statut judecătorilor și procurorilor, dar și a politicii de recrutare și, în continuare, de salarizare a acestuia;

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Capitolul 2

Responsabilitatea sistemului judiciar

Tot mai mult, în ultimii ani, s-a invocat lipsa de responsabilitate a sistemului judiciar. Pentru toate neîmplinirile unui act de justiție, nu o dată incoerent, vina este aruncată preponderent asupra magistraților, în special asupra judecătorilor. Cu multă reținere sunt amintite, din când în când, condițiile de legislație inconsecventă, dar mai ales faptul că nu sunt izolate situațiile când reglementările legislative se întemeiază pe o nesocotire evidentă a drepturilor și principiilor fundamentale, consacrate în cele mai reprezentative convenții și tratate internaționale, care se impun a fi garantate de statul român până la cel mai înalt nivel, constituțional, dar și prin intermediul legilor speciale.

Judecătorul nu face legi dar este nevoit să aplice ce se „elaborează” de către celelalte două puteri, ce reușește să mai îndrepte instanța de contencios constituțional atunci când aceasta este sesizată și, prin urmare, cu mecanismele pe care o are la îndemână să hotărască, atât cât îi este îngăduit, potrivit conștiinței sale, cu profesionalism, înțelepciune și mai ales curaj, tot ceea ce nu de puține ori este nesocotit la nivel de principii.

În acest context, rămâne ca fiecare judecător să hotărască asupra destinului care îi ajung în față, așa cum a jurat că va proceda, la învestirea în funcție, trecând chiar și peste iminenta amenințare care poate să-i afecteze independența și care, zilele acestea poartă un singur nume, Inspekția Judiciară.

Justiția este un subiect de critică pentru fiecare. Cum am ajuns într-o asemenea situație nu este dificil de imaginat întrucât ultimii ani ne-au condus spre acest deznodământ. De la societatea civilă, prin diferiții săi actori, de multe ori muți față de cauzele ce au determinat eșecul sistemului judiciar

în materie de reformă, până la cel mai timid politician, indiferent de nuanță, dar mai ales până la fiecare cetățean al țării, fără a distinge contextul, în orice împrejurare, este invocată lipsa de responsabilitate a sistemului judiciar. În ultimul timp, la fiecare trei, patru luni apare o propunere de angajare/atragere a răspunderii materiale a magistraților.

Constituția prin **art.52 alin. 3** garantează și în prezent posibilitatea de angajare a răspunderii materiale a magistraților, întrucât reține că: „ *Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea – credință sau gravă neglijență.*” Prin urmare, totdeauna a existat un cadru legal de angajare a răspunderii materiale a magistraților, în legătură cu modalitatea de îndeplinire a atribuțiilor de serviciu, contrar celor susținute de majoritatea opiniei publice, dar mai ales de reprezentanții celorlalte două puteri. Trebuie însă dovedit/dovedite în fiecare situație în parte „*reaua – credință*” sau/și „*grava neglijență*”, împrejurare ce pare a fi imposibilă comparativ cu o angajare de drept, imperativă a răspunderii materiale a magistraților, indiferent de cauze.

Art.2 din Principiile fundamentale ale independenței justiției, adoptate de Adunarea Generală a Națiunilor Unite în noiembrie 1985 stipulează că: „ *puterea judecătorească decide în cauzele în care este investită de o manieră imparțială, pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără nicio restricție, influență abuzivă, sugestionare, presiune, amenințare sau intervenție, directă sau indirectă, de orice origine și pentru orice motiv.*”

În același mod, la nivel internațional s-a reținut că magistrații nu ar trebui să facă obiectul unor acțiuni disciplinare doar pe motivul simplei exercitări a atribuțiilor judiciare ce le revin, în afara cazului în care se dovedește un comportament nedemn al acestora. Astfel, Rezoluția adoptată de Asociația Europeană a Magistraților de la Siofok, din 27 septembrie – 2 octombrie 2006 a reținut că judecătorii nu pot fi constrânși să lucreze sub amenințarea unei sancțiuni financiare a cărei prezență poate influența, chiar și inconștient, hotărârile lor.

Prin urmare, ca principiu general, potrivit celor mai multe reglementări internaționale, magistrații ar trebui să fie scutiți complet de răspundere în ceea ce privește plângerile în legătură cu exercițiul de bună -

credință al funcțiunii lor. Erorile judiciare, fie că se referă la jurisdicție, fie la procedură, la aprecierea și aplicarea legii sau la evaluarea probelor, trebuie să fie rectificate în căile de atac. Acolo unde acest lucru nu mai este posibil, trebuie să existe un remediu, respectiv o plângere a părții care nu este satisfăcută împotriva statului.

Trecând peste Recomandarea Comitetului de Miniștri nr. 12 din 2010 adoptată în baza art. 15 din Statutul Consiliului Europei care prevede că judecătorii nu răspund personal în cazul în care decizia lor este infirmată sau modificată într-o cale de atac, ori pentru modul de interpretare a legii, aprecierea faptelor sau evaluarea probelor, voința socială, alimentată insistent de politic este, în prezent, aceea de a consacra o formă a răspunderii materiale obligatorii printr-o normă constituțională.

Ne întrebăm dacă această situație nu va încalcă flagrant independența puterii judecătorești, exercitată prin intermediul judecătorilor obligați să judece sub spectrul amenințării răspunderii materiale în condițiile în care nu mai există o altă normă constituțională de același forță, pentru o altă categorie de persoane din țară, care să le antreneze răspunderea pentru simplul fapt al exercitării profesiei.

Majoritatea condamnărilor primite de România la CEDO sunt consecința unei legislații incoerente, de a cărei elaborare nu se face vinovat judecătorul, care nu creează legi, doar le aplică.

Zilele acestea se discută mult despre iminenta angajare a răspunderii statului într-o cauză pilot ce urmează a fi pronunțată de CEDO pentru condițiile de ev mediu existente în penitenciare. Ministrul justiției flutură cu multă dezinvoltură, comunicându-ne consecințele unei astfel de condamnări, precizând totodată ca pe o victorie teribilă că a solicitat o păsuire de la cei care ne vor sancționa, deși nu are nicio variantă concretă de plan salvator.

Mai mult decât atât, nemulțumirile exprimate în plângerile înregistrate pe rolul curții europene au căpătat, în prezent, alte dimensiuni, prin numeroasele mișcări de protest declanșate în penitenciare.³ România este

³ <http://www.libertatea.ro/stiri/incendiu-la-penitenciarul-giurgiu-detinutii-au-dat-foc-mai-multor-materiale-textile-1532244>; http://www.romaniatv.net/protest-la-penitenciarul-iasi-agentii-au-fost-chemati-de-acasa_303313.html; http://www.romaniatv.net/protest-la-penitenciarul-iasi-agentii-au-fost-chemati-de-acasa_303313.html; <http://www.evz.ro/revolta-in-penitenciarul-de-maxima-siguranta-din-iasi-detinutii-ameninta-ca-vor-intra-in-greva-foamei-daca-nu-le-sunt-respectate-revendicarile.html>; <http://www.evz.ro/revolta-in-penitenciarul-de-maxima-siguranta-din-iasi-detinutii-ameninta-ca-vor-intra-in->

un butoi cu pulbere pentru condamnații care ispășesc pedepsele aplicate în regim de detenție, fiecare după vina sa, supraviețuind în lagărele de exterminare, numite pompos penitenciare, iar această supraviețuire devenită de ceva timp „*un lux teoretic*” riscă să ne condamne și pe noi, ceilalți rămași dincolo de zidurile lor.

Într-un interviu acordat în luna martie, la un post de televiziune național⁴, mai exact pe data de 31.03.2016, acum mai bine de trei luni de zile în urmă, ministrul a confirmat faptul că a luat cunoștință de situația existentă în penitenciare urmare a vizitelor realizate și că „... *România riscă acum să se pronunțe împotriva ei o decizie pilot de către CEDO care ar asigura o reparație bănească compensatorie persoanei condamnate, dar care nu ar rezolva o problemă de sistem....*”

Deși gravitatea situației a fost cunoscută din timp⁵ preocupările de rezolvare a dezastrului din penitenciare au vizat cu totul alte aspecte, care nu au reprezentat un remediu pentru situația menționată, astfel că pot exprima speranța că resursele de achitare a amenzii pentru cauza pilot, pe care probabil nu avem cum să o evităm, vor fi identificate nu doar din bugetul învățământului sau din cel al sănătății. Prin urmare, în anumite situații și răspunderea executivului poate fi angajată, așa cum în egală măsură se discută de răspunderea magistratului, aspectele identificate mai înainte nefiind cu nimic mai puțin importante unor erori judiciare.

În timp ce un judecător poate fi ținut să răspundă material, nicio altă putere în stat sau nicio altă instituție a statului nu constituie subiect al unei reglementări constituționale. Deși cele trei puteri ale statului funcționează sub semnul egalității, fără a exista nicio ierarhie, ca modalitate de răspundere formele sunt diferențiate discriminatoriu, câtă vreme pe perioada unui mandat, determinat, pe parcursul căruia s-au cauzat prejudicii, titularul ei nu este ținut să răspundă, iar paguba rămâne în seama statului, în

[greva-foamei-daca-nu-le-sunt-respectate-revendicarile.html; http://www.luju.ro/institutii/penitenciare/razboi-in-puscarii-revolta-detinutilor-se-extinde-in-toata-tara-mascatii-au-intervenit-in-forta-la-penitenciarul-miercurea-ciuc-s-a-dat-gaz-lacrimogen-si-i-am-scos-cu-catuse-din-camera-condamnatii-de-la-penitenciarul-botosani-au-incendiat-obiecte-din-celu](http://www.luju.ro/institutii/penitenciare/razboi-in-puscarii-revolta-detinutilor-se-extinde-in-toata-tara-mascatii-au-intervenit-in-forta-la-penitenciarul-miercurea-ciuc-s-a-dat-gaz-lacrimogen-si-i-am-scos-cu-catuse-din-camera-condamnatii-de-la-penitenciarul-botosani-au-incendiat-obiecte-din-celu)

⁴<https://romanicablues.wordpress.com/2016/05/31/raluca-pruna-anunta-masuri-pentru-imbunatatirea-conditiilor-din-penitenciare-si-pentru-recuperarea-prejudiciilor-din-dosarele-in-care-exista-o-hotarare-definitiva/>

⁵ <http://www.avp.ro/rapoarte-speciale/raport-special-mnp-decembrie2015.pdf>

timp ce judecătorul este obligat să răspundă pentru orice eroare judiciară.

Nu poate fi primită justificarea referitoare la faptul că pentru celelalte două puteri (legislativă și executivă), sancțiunea este numai una politică, prin votul negativ primit de acestea, întrucât nu poate fi pus un semn de egalitate între răspunderea politică și răspunderea materială.

Independența justiției este o cerință esențială pentru statul de drept și o garanție fundamentală a procesului echitabil, ea trebuie respectată și susținută de toate instituțiile statului, inclusiv de legislativ.

Carta europeană a statutului judecătorilor stipulează că „scara sancțiunilor care pot fi impuse este prevăzută în statut și trebuie să se supună principiului proporționalității”. Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) susține necesitatea ca fiecare jurisdicție să identifice sancțiunile permisibile în propriul sistem disciplinar și ca asemenea sancțiuni să fie, atât în principiu cât și în fapt, proporționale, fără a fi necesar ca la nivel european să se încerce stabilirea unei liste finale.

Intern, sistemul și-a consolidat astăzi un mecanism, uneori cu accente de represiune, de tragere la răspundere disciplinară a magistraților, mecanism ce poartă în mod pretentios denumirea de „Inspecție Judiciară”, instituție cu pretenții de independență totală, chiar dacă funcționează după un sistem de subordonare ierarhică, de tipul celui existent la nivel de parchete.

Formulez această concluzie întrucât dispozițiile legale în vigoare rețin că rezoluția oricărui inspector judiciar este supusă confirmării inspectorului-șef, acesta din urmă fiind autorizat, prin lege, să dispună completarea cercetării disciplinare, operațiune ce trebuie să se realizează în termen de cel mult 30 de zile de la data când a fost dispusă. Procedura este în măsură să pună la îndoială independența inspectorilor judiciari ale căror acte trebuie confirmate de inspectorul-șef, asemănător actelor întocmite de procurori, guvernate de principiul subordonării ierarhice. Sunt îndreptățită să afirm acest aspect întrucât experiența proprie mi-a confirmat că, oricât de obiectiv se încearcă a fi examinate diferitele situații, dacă analiza inspectorilor judiciari nu trece de „aprobarea” inspectorului – șef și a altor persoane cu funcții de conducere existente în această instituție, munca lor poate fi considerată pe bună dreptate zadarnică.

Rezoluția inspectorului judiciar poate fi infirmată de inspectorul-șef, în scris și motivat, acesta dispunând, prin rezoluție scrisă și motivată, una

din soluțiile prevăzute de lege, fără să-l vadă niciodată pe magistratul cercetat disciplinar sau verificat deontologic.

La apariția Legii nr. 24/2012 s-a susținut că instituția Inspecției Judiciare a fost înființată ca o structură autonomă, cu personalitate juridică în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, prin reorganizarea celei precedente.

Deși Inspecția Judiciară susține că acționează potrivit principiului independenței operaționale, îndeplinind, prin inspectorii judiciari atribuții de analiză, verificare și control în domeniile specifice de activitate, a dovedit în ultimii doi ani, în anumite situații, derapaje îngrijorătoare, în măsură să ne ridice serioase semne de întrebare.

Metoda discreționară a „autosesizării” pornind de la diferite pretexte, având ca finalitate, nu o singură dată, hărțuirea unor magistrați incomozi, în special a judecătorilor, uneori pentru soluțiile pe care aceștia și le asumă, confirmate de lege și, eventual, atunci când este cazul și de o instanță de control judiciar, reprezintă un comportament abuziv, o imixtiune evidentă în actul de justiție, situație care este în măsură să conducă, în final, la o afectare a independenței judecătorilor.

Resping categoric maniera de lucru adoptată de Inspecția Judiciară care a pornit, în ultimul timp, o adevărată vânătoare împotriva judecătorilor, cenzurând actul de judecată înfăptuit de aceștia prin mecanisme pe care nicio prevedere legală nu le îngăduie, generând astfel presiune în înfăptuirea lui, în anumite situații.

Activitatea desfășurată la nivel de asociație m-a determinat să descopăr, mai ales în ultimii ani, un comportament de suprainstanță al IJ, cu susțineri aberante care m-au cutremurat, cercetând printre argumentele opuse colegilor care au formulat solicitări de sprijin, unele ce reprezentau adevărate eșafode ridicate evident cu scopul „execuției”, cu o depășire a limitelor unei cercetări rezonabile, lipsite de părtinire. Toate aceste aspecte ar trebui să determine îngrijorare în evoluția unei instituții care se recomandă a fi una de sine stătătoare dar mai ales care se pretinde a fi independentă.

De asemenea, nu sunt deloc neglijabile nici pozițiile opuse adoptate în situații având elemente comune, uneori identice sau comparabile, întrucât ele sunt un important semnal de alarmă, în ce privește scopul unei instituții care își desfășoară activitatea de multe ori cu un personal ce nu mai cunoaște, din proprie experiență, exigențele practice ale sistemului. Fără a

nominaliza persoane, în concret, însă ușor de identificat, la o simplă examinare a cv-lor afișate pe site-ul inspecției⁶, susțin argumentat că, regăsim nume care au exersat profesional mai mult timp în actuala îndeletnicire, în detrimentul celei pentru care s-au pregătit, anume de a fi judecători sau procurori, în adevăratul sens al cuvântului.

Din aceste considerente s-ar impune, în viitor, o limitare a numărului de mandate, la cel mult două (și acestea cu o serioasă îngăduință), întrucât este dificil de înțeles și de sperat că un inspector judiciar, rămas în această ocupație 80% din timpul său, mai poate cunoaște și înțelege profesia de judecător sau pe cea de procuror, în condițiile în care de cele mai multe ori prăpastia între teorie și practică este de netrecut.

Mai mult decât atât, în calitate de judecător de scaun am privit cu mirare, dar mai ales cu o nedisimulată surprindere, pelerinajul reprezentanților instituției, afișat public, fără nicio rezervă, la evenimente celebrate de anumite ambasade străine, fără a exista măcar un indiciu de utilitate a demersului. Colaborarea instituțională trebuie justificată, probată pentru a hotărî în ce măsură aceasta este și necesară, mai ales în condițiile în care statutul magistraților, guvernat de numeroase interdicții, incompatibilități, exploatate la maxim în ce privește majoritatea corpului de magistrați, este supus examinării Inspecției Judiciare, într-un prim filtru, în toate situațiile.

Vă întrebați probabil care este rolul acestor critici și în ce măsură ele reușesc să atingă Consiliul Superior al Magistraturii. Simplu. Dacă Inspecția Judiciară și-a permis derapaje ce au afectat independența magistraților, mai ales independența judecătorilor, toate au fost posibile cu îngăduința garantului independenței care le-a tolerat, printr-o lipsă de reacție și/sau prin nesanționarea publică a atitudinilor/comportamentelor dovedite a fi o evidentă depășire a limitelor unei cercetări rezonabile.

⁶ <http://www.inspectiajudiciara.ro/Organization.aspx>

CONCLUZII:

- Exprimarea unor poziții ferme de către Consiliul Superior al Magistraturii față de mediatizarea permanentă a lipsei de responsabilitate a sistemului judiciar;
- Formularea de propuneri pentru înlăturarea mențiunilor privind confirmarea de către inspectorul-șef a actelor întocmite de către inspectorii judiciari în condițiile în care lucrările acestora sunt supuse controlului judecătoresc (e.g. Curtea Constituțională a stabilit prin decizia nr. 397/3.07.2014 publicată în Monitorul Oficial în 6.07.2014 că dispoziția referitoare la caracterul definitiv al rezoluției de clasare este neconstituțională, rezumând că Inspecția Judiciară nu poate da soluții definitive ca urmare a verificărilor prealabile întrucât este doar un organism administrativ care ar bloca accesul cetățeanului la justiție).
- Stabilirea unei proceduri de verificare a modalității în care Inspecția judiciară se „autosesează”;
- Identificarea practicii existente la nivelul Inspecției judiciare în situații ce prezintă elemente comune, uneori identice sau comparabile, prin întocmirea unui raport de audit realizat de un organism independent;
- Limitarea perioadei în care un inspector judiciar poate să-și desfășoare activitatea în această funcție, respectiv a duratei mandatului unui inspector judiciar, prin limitarea numărului de mandate și chiar prin restrângerea întinderii de la 6 ani la cel mult 4 ani;
- Mediatizarea de către Consiliul Superior al Magistraturii a tuturor situațiilor când Inspecția Judiciară, prin inspectorii judiciari, depășește limitele unei cercetări rezonabile;
- Identificarea modalității în care se va realiza tragerea la răspundere a inspectorului judiciar/inspectorilor judiciari în raport de care s-a/s-au stabilit definitiv că a avut un comportament profesional incompatibil statutului de judecător sau procuror;

Capitolul 3

Politica salarială – una dintre garanțiile de independență a sistemului judiciar.

Discuțiile purtate pe marginea politicii salariale au reprezentat totdeauna un subiect delicat, nedorit a fi abordat public de autorități, blamat, după o campanie generoasă de intoxicare a opiniei publice, de deformare a realității.

Ca să pot vorbi despre salarizare ar trebui să realizez o incursiune în timp și să-mi amintesc cum decurgeau, până în anul 2010, discuțiile, negocierile desfășurate pe marginea unui proiect de salarizare, ce aveau pe timpul acela, de fiecare dată, drept grup țintă și sistemul judiciar, cunoscut astăzi în limbaj „salarial” sub denumirea de „*familia ocupațională justiție*”.

Vara și toamna anului 2010 au fost ultimele momente de normalitate în ce privește discuțiile purtate în materie de salarizare. La sediul Consiliului Superior al Magistraturii, în formula de atunci, în fața unei alte echipe care, indiferent cât de mult a fost, la rândul ei, demonizată, a prețuit și consolidat infimit/incomparabil valorile sistemului, față de tot ce s-a întâmplat ulterior, erau prezenți pe lângă reprezentanții Consiliului, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii, ICCJ, PÎCCJ și reprezentanții tuturor asociațiilor profesionale ale magistraților, personalului auxiliar dar și reprezentanții unor blocuri sindicale. Chiar dacă discuțiile nu se purtau totdeauna în condiții pacifiste, ele erau guvernate de respect și de soluțiile constructive care nu părăseau niciodată atmosfera. Sistemul judiciar era consultat, dar mai ales informat permanent despre tot ce se întâmpla pe această temă. Toate acele timpuri au rămas în urmă, întrucât experiența nu a mai fost niciodată repetată.

Mult timp am regretat acel cadru, iar anii care au venit m-au

determinat să recunosc că un fost președinte al Consiliului a avut dreptate atunci când, la sfârșit de mandat, a urât noilor membri să păstreze măcar valorile câștigate. Urarea doamnei judecător nu a fost împlinită și, după aproape șase ani, afirm fără nicio îndoială că suntem, din punct de vedere al imaginii sistemului, credibilității dar și al satisfacțiilor noastre interne, la limita anilor 2004 - 2005. S-au pierdut multe lucruri care aveau șansa să rămână durabile. Ce vom face de acum încolo depinde numai de noi!

Nicio discuție pe marginea legii salarizării nu a mai fost purtată în acel cadru din anul 2010, întrucât dezbaterile s-au derulat departe de toți acei care meritau un minim respect pentru consultare. Proiectele ajungeau la noi, oficial, cu numai câteva ore înainte de a deveni certitudini, iar eforturile de informare, raportat la zvonurile publice sau amabilitatea unor sindicate externe sistemului, reprezentând „sursele” noastre, se izbeau de tăcerea de mormânt a Consiliului Superior al Magistraturii.

În ultimii șase ani am bătut la multe porți închise, cu solicitări din partea asociației sau urmare a unor demersuri comune, alături de colegii din celelalte asociații, încercând să descoperim care erau soluțiile legislative gândite pentru justiție în materie de salarizare și sistem de pensii. Consiliul Superior al Magistraturii a fost dincolo de toate încercările noastre, iar acest lucru a fost evident fiindcă nu a manifestat nicio disponibilitate.

Am trăit, individual sau împreună cu alți magistrați, în tot acest timp, momente de amărăciune, dezamăgire, revoltă și, nu o singură dată, mi-am dorit ca sistemul judiciar să-i descopere, așa cum sunt cu adevărat, pe cei împuterniciți să-i reprezinte.

Pe holul de la etajul 1, în sala de plen sau în cea de secție din același loc am văzut în anii care au trecut tot ce nu mi-am imaginat că este posibil vreodată. Umilințe și dispreț, indiferență și lipsă de implicare, absența empatiei - trăsătură definitorie pentru o majoritate calificată -, dezamăgire, multe trădări, dar mai ales temeri inexplicabile sunt tot ce am perceput de atâtea ori, în acești ani! Nu o singură dată am fost stânjenită de comportamentul celor chemați să ne reprezinte, dincolo de aparențele.

Revenind la salarizare, independența financiară este structural inclusă în independența puterii judecătorești, motiv pentru care asigurarea unei justiții independente reprezintă prima datorie a statului român, fiind greu de crezut că poate fi încălcată fără nesocotirea legii.

Astfel, art. 11 din „Principiile fundamentale privind independența magistraților” adoptate de Adunarea generală a O.N.U. prin Rezoluțiile 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985 prevede că pe durata mandatului judecătorilor, independența acestora, siguranța lor, remunerația corespunzătoare, condițiile de muncă, pensiile și vârsta de pensionare sunt în mod adecvat garantate prin lege; prin urmare, toate acestea configurează condiția juridică a magistratului.

Același deziderat este inserat și în Recomandarea R 94/12 din 1994 a Comitetului miniștrilor cu privire la independența, eficacitatea și rolul judecătorilor, Recomandarea 2000/19 a Consiliului Europei, Carta europeană privind statutul judecătorilor din 1998, Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), documente internaționale obligatorii pentru România care stabilesc că nivelul salarizării și al pensiei reflectă demnitatea profesiei de magistrat și responsabilitățile pe care le implică, motiv pentru care salarizarea magistraților trebuie să fie protejată prin prevederi legale specifice împotriva diminuărilor.

Astfel, salarizarea magistraților trebuie să respecte prevederea din Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) conform căreia: *“Remunerarea judecătorilor trebuie să fie corespunzătoare cu rolul și responsabilitățile....Ea trebuie protejată prin prevederi legale specifice împotriva diminuărilor și trebuie să existe prevederi privind mărirea salariilor în raport cu creșterea prețurilor.”*

Este obligatoriu ca stabilirea întinderii salariilor să fie realizată numai în baza legii, iar salarizarea viitoare să nu mai aducă personalul bugetar la discreția ordonatorilor principali de credite, cu mențiuni că în administrarea fondului de salarii, urmează a se încadra *„sumele aprobate cu această destinație în bugetul propriu”* sau condiționări sintetizate în expresii de genul *„în limita sustenabilității financiare”* care-l supun riscului de a rămâne cu același nivel al salariului foarte mult timp.

- Astfel, de foarte mulți ani, cu puține excepții, salarizarea din sistemul justiției a ignorat prevederea din Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE).

Realitatea a demonstrat că aplicarea unor acte normative în materie de salarizare, începând cu 1 ianuarie 2011, a generat discriminări, respectiv inechități salariale inacceptabile, de durată, pentru care s-a încercat remedierea prin dispoziții legale ulterioare (e.g. Legea nr. 71/2015, O.U.G. nr. 20/2016). Efectele unei reglementări defectuoase în materie de salarizare, în

ce privește reîncadrarea personalului, începând cu 01.01.2011, au avut consecințe fără precedent în istoricul salarial.

Urmare a numeroaselor demersuri realizate prin intermediul asociației (e.g. relații solicitate de la Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârștnice), am luat cunoștință de faptul că în ședința de Plen a CSM din data de 30.06.2015 s-au formulat mai multe recomandări în vederea aplicării unitare a dispozițiilor Legii nr.71/2016, recomandări care au fost însușite de toți ordonatorii principali de credite din sistemul judiciar, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția Națională Anticorupție – structura centrală, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – structura centrală, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Consiliu Superior al Magistraturii - excepție făcând Ministerul Justiției.

În condițiile în care s-a procedat la aplicarea actului normativ menționat, prin reîncadrarea întregului personal, începând cu data de 09.04.2015, ne-am aflat în situația de neconceput ca un singur ordonator de credite, respectiv Ministerul Justiției să refuze printr-o interpretare illogică, discriminatorie, reîncadrarea potrivit Legii nr. 71/2015 (cu puține excepții, anume, personalul contractual și funcționarii publici), situație ce a condus la prejudicii imediate, substanțiale, dar și la unele de viitor, cu efect asupra întinderii drepturilor cuvenite în momentul îndeplinirii condițiilor de pensionare.

Am solicitat Ministerului Justiției să depună toate diligențele necesare în vederea alocării de fonduri corespunzătoare în măsură să permită aplicarea/implementarea a dispozițiilor Legii nr. 71/2015 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice.

Prin urmare, judecătorii de la toate instanțele din țară (excepție făcând cei de la Înalta Curte de Casație și Justiție), adică acei judecători care își desfășoară activitatea în condiții de mare dificultate, au fost puși în situația de a fi salariați inferior chiar „asimilaților” lor din Consiliul Superior al Magistraturii, Inspekția Judiciară, Institutul Național al Magistraturii, Școala Națională de Grefieri, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție persoane care, în mod corect, au beneficiat de o nouă reîncadrare, urmare a aplicării Legii nr. 71/2015 și astfel, de înlăturare a inechităților salariale ce au

intervenit începând cu anul 2011.

Mai mult decât atât am avut informații concrete care vizau nu doar reîncadrarea efectivă în acord cu dispoziția legală, dar și faptul că ordonatorii de credite au plătit imediat și diferențele salariale aferente lunilor aprilie, mai iunie, iulie 2015, în temeiul Legii nr. 71/2015, fără a se pune nicio clipă problema niciunei eșalonări.

Deloc neglijabil este și argumentul că, majorarea salarială, de 10%, începând cu 1 decembrie 2015, a generat un alt dezechilibru care a adâncit și mai mult inechitățile existente, întrucât, nivelul de salarizare pentru judecătorii de la judecătorii, tribunale și curți de apel și, implicit, pentru personalul auxiliar al acestor instanțe, rămas necorectat, prin neaplicarea dispozițiilor Legii nr. 71/2015, era deja mai mic/diferit comparativ cu nivelul de salarizare al categoriilor de personal din parchetele de pe lângă acestea, inclusiv din PÎCCJ (procurori, personal auxiliar), al procurorilor din structurile speciale de parchet – DNA și DIICOT (care, oricum, beneficiază, în mod discriminatoriu, de peste 10 ani, de salarii cu 30-40% mai mari decât judecătorii ce soluționează cauzele pe care aceștia le instrumentează), al judecătorilor, magistraților –asistenți și a personalului auxiliar de specialitate de la ICCJ, al membrilor CSM, judecătorilor, procurorilor, asimilaților acestora, dar și al celorlalte categorii de personal din CSM, INM, SNG, IJ.

Nu a fost prima dată când supuneam atenției o analiză amplă a situațiilor nefirești înregistrate în sistemul de salarizare, mai ales urmare a aplicării Legii nr. 285/2010 raportat la Legea nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice (aplicată parțial) și la Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 285/2010 aprobate prin Ordinul comun al MMFPS și MFP publicate în M. Of. 48 din 19 ianuarie 2011.

Anterior datei de 01.01.2011, la trecerea într-o nouă tranșă de vechime în muncă sau în funcție se acorda o creștere salarială de 5% pentru fiecare condiție îndeplinită, pentru ca începând cu data de 01.01.2011, potrivit art. 6 alin. 1 și 3 din Legea nr. 285/2010 (prevederi preluate ulterior în toate actele normative anuale în materia salarizării, până în prezent), la trecerea într-o nouă tranșă de vechime în muncă sau în funcție să se acorde doar o majorare a indemnizației de încadrare brute lunare cu un procent de 2, 5% multiplicat cu numărul de clase de salarizare corespunzător vechimii în muncă și/sau în funcție dobândite.

În consecință, în situația vechimii în funcție s-a acordat numai

2, 5%, comparativ cu 5%, anterior datei de 01.01.2011, iar în cazul vechimii în muncă, pierderea salarială a existat numai în cazul gradațiilor 4 și 5, unde s-a acordat 2, 5% comparativ cu 5%, anterior datei de 01.01.2011, pentru gradațiile de la 1-3 creșterea salarială fiind cel puțin egală creșterii care se acorda altădată.

Înainte, indiferent de filozofia politică ce stătea la baza concepției unui sistem de salarizare sau a altuia, indiferent de modul în care erau concepuți coeficienții de multiplicare a valorii de referință sectorială (mici/mari/variabili) sau în funcție de cum erau reglementate sporurile, în privința quantumului indemnizației magistraților aflați în condiții identice de vechime și nivel al instanței, rezultatele erau identice, neînregistrându-se diferențe, chiar dacă încadrarea se producea la momentul intrării în vigoare a legii sau la o dată ulterioară acesteia.

Prin urmare, sub imperiul legilor anterioare anului 2010, un magistrat cu același coeficient de multiplicare și aceeași vechime în muncă/profesie, avea o indemnizație brută și netă egală cu indemnizația altui magistrat aflat într-o situație identică, egalitatea juridică fiind riguroasă, matematică, în condițiile în care, începând cu 01.01.2011, doi magistrați care îndeplineau aceleași condiții (nivel al instanței, vechime în muncă/funcție) au ajuns să aibă indemnizații diferite.

Astfel, legislația existentă în materie de salarizare a condus la împărțirea magistraților în «norocoși» și «ghinionști» (în funcție de ordonatorul principal de credite), în «bătrâni» și «tineri» (în funcție de cum au trecut într-o altă tranșă de vechime în muncă și în funcție, anterior sau ulterior datei de 1 ianuarie 2011), exemplele putând continua.

De asemenea, eliminarea indemnizației de conducere și includerea în nivelul de salarizare corespunzător funcției de conducere a sporului de vechime în quantum maxim, respectiv gradația 5, indiferent de perioada totală de activitate desfășurată în cadrul unui raport de muncă, creează o discriminare nejustificată între o asemenea funcție și o funcție de execuție, pentru care, în mod real, gradația se acordă doar la împlinirea unei anumite tranșe de vechime în muncă, potrivit legii.

Astfel, raportat la sistemul judiciar, este posibil ca o persoană care are o funcție de conducere și o vechime în muncă de numai 5 ani să fie salarizată ca având 25 de ani vechime, în condițiile în care activitatea

esențială a magistratului este aceea de a urmări penal sau, după caz, de a judeca, componenta de management a instanței, îndeplinirea atribuțiilor corespunzătoare privind funcția de conducere neavând vreo relevanță în realizarea actului de justiție.

Totodată este importantă recunoașterea financiară și motivarea unei pregătiri profesionale superioare, prin acordarea sporului de doctorat, obținut în științe juridice, așa cum s-a întâmplat anterior și cum au procedat deja și ordonatorii principali de credite care au dat eficiență prevederilor Legii nr.71/2015. Frecvența modificării locurilor de muncă, determinată de condițiile actuale de ocupare a forței de muncă nu poate lipsi de eficiență un efort semnificativ în îmbunătățirea a unei pregătiri profesionale suplimentare.

Apreciez că nu se poate face abstracție de posibilitatea/vocația judecătorilor de a dobândi recunoașterea unor drepturi de natură salarială prin hotărâri judecătorești rămase neexecutate încă, hotărâri judecătorești care nu au fost anulate prin alte hotărâri și nici înlăturate printr-o dispoziție legală expresă.

Astfel, drepturile acordate prin hotărâri judecătorești irevocabile privind creșterile salariale de 2%, 5%, 11% prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 10/2007 privind creșterile salariale acordate în anul 2007 personalului bugetar salarizat potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2000 se încadrează în sintagma de „*indemnizație avută*” și vor fi luate în considerare la stabilirea pensiei de serviciu a magistraților.

Fiind recunoscute ca drepturi salariale în stabilirea pensiei, apreciem că aceste creșteri salariale de 2%, 5%, 11% trebuiau/trebuie incluse în mod obligatoriu și în baza de calcul pentru stabilirea și plata drepturilor noastre salariale începând cu anul 2007, în prezent și în viitor. Astfel, drepturile bănești acordate prin hotărârile judecătorești arătate au natura juridică a unor drepturi salariale și trebuie incluse în indemnizația de încadrare brută lunară. Aceste drepturi se încadrează în noțiunea de venituri din salarii prevăzute de art. 55 din Codul fiscal.

Mai mult decât atât, instanța supremă a stabilit cu putere obligatorie prin Decizia nr 23 din 29.06.2015 pronunțată în dosarul nr.1367/1/2015 – completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Alba Iulia – Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale în dosarul nr. 7340/97/2013 că: „...*Pierderea unui drept nu se poate deduce pe cale de interpretare, ci se impune prin legiferare.*

În consecință, aceste hotărâri irevocabile trebuie să se bucure în continuare de atributele conferite de lege unui titlu executoriu, acest drept existând efectiv și permanent, lună de lună...”

Prin urmare, drepturile consfințite prin hotărârile judecătorești irevocabile privind creșterile salariale de 2%, 5% și 11%, pronunțate în baza Ordonanței Guvernului nr. 10/2007 aprobată cu modificări prin Legea nr. 231/2007, cu modificările ulterioare, eșalonate la plată se impun a fi incluse în bază de calcul a indemnizației de încadrare brută lunară a drepturilor salariale reprezentând creșterile salariale.

Din aceste considerente este necesară recalcularea drepturilor salariale întrucât titlurile executorii menționate mai înainte se încadrează în sintagma de „*indemnizație avută*” astfel cum a stabilit în mod obligatoriu instanța supremă în Decizia nr.23/29.06.2015, obligatorie, pronunțată pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, ele fiind luate în considerare la stabilirea pensiei de serviciu a magistraților.

Mai mult decât atât la data pronunțării hotărârilor care au statuat asupra majorărilor salariale, era în vigoare Legea nr. 17/1976 pentru aprobarea Decretului Consiliului de Stat nr. 92/1976 privind carnetul de muncă [abrogată la 1 ianuarie 2011 prin art. 298 alin. (3) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii].

Potrivit dispozitivelor hotărârilor judecătorești, conform art. 6 alin. (1) și (3), art. 22 și art. 23 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 17/1976, în vigoare la data pronunțării hotărârilor constitutive de drepturi salariale, angajatorul trebuia să le înscrie în carnetul de muncă, orice încălcare a dispozițiilor privitoare la înregistrările în cartelele de muncă fiind sancționată de lege. Așadar, înscrierile care atestă majorarea drepturilor salariale sunt hotărârile judecătorești și tot prin intermediul lor s-a dispus și obligarea angajatorului la efectuarea mențiunilor corespunzătoare majorărilor salariale.

Aceste sentințe civile nu au fost anulate printr-o altă hotărâre judecătorească ori prin vreun act normativ ulterior, întrucât atunci când s-a dorit suprimarea unui drept, chiar dobândit printr-o hotărâre judecătorească, legiuitorul a făcut-o printr-o legiferare expresă.

Este adevărat că ulterior datei de 22 decembrie 2011 (data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 25 din 14 noiembrie 2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii), instanțele de judecată erau obligate să nu mai pronunțe hotărâri prin care să acorde judecătorilor

creșterile salariale de 2%, 5% și 11% prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 10/2007, aprobată cu modificări prin Legea nr. 231/2007, cu modificările ulterioare. Dar acest lucru nu înseamnă că instanțele judecătorești ca instituții, în calitatea lor de angajatori, sunt îndrituite să nu execute hotărârile judecătorești pronunțate anterior acestei date.

Decizia pronunțată în recursul în interesul legii nu are însă ca efect anularea hotărârilor judecătorești din moment ce art. 517 alin. (2) din Codul de procedură civilă dispune că decizia se pronunță numai în interesul legii și nu are efect asupra hotărârilor judecătorești examinate, iar alin. (4) al aceluiași text stabilește că dezlegarea dată problemelor de drept este obligatorie pentru instanțe numai de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I. Titlurile executorii sunt toate anterioare Deciziei nr. 25 din 14 noiembrie 2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii.

Recalcularea drepturilor salariale este obligatorie întrucât titlurile executorii amintite se încadrează în sintagma de „*indemnizație avută*”, astfel cum a stabilit în mod obligatoriu instanța supremă prin Decizia nr.23/29.06.2015 pronunțată pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, ele fiind luate în considerare la stabilirea pensiei de serviciu a magistraților. Ar fi absurd să considerăm că titlurile sunt luate în considerare la stabilirea pensiei și nu pot fi reținute pentru plata drepturilor salariale lunare, în condițiile în care sintagma „*indemnizația avută*” face trimitere tocmai la drepturile salariale.

Astfel, potrivit paragrafului 63 din decizia nr.23 din 29.06.2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțată pentru dezlegarea unei chestiuni de drept a reținut, cu putere obligatorie că: „... *răspunsul la prima chestiune de drept pusă în discuție este acela că drepturile acordate prin hotărâri judecătorești irevocabile privind creșterile salariale de 2%, 5% și 11% prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 10/2007, aprobată cu modificări prin Legea nr. 231/2007, cu modificările ulterioare, se includ în sintagma de „indemnizație avută” la care se referă art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și art. 7 alin. (1), (2) și (3) din Hotărârea Guvernului nr. 1.275/2005*”.

Această interpretare corespunde întrutotul noțiunii de „*bun*” în accepțiunea art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

După ce statuează în ce privește principiul, art. 6 din Codul civil

continuă în alin. (2) (reluat aproape textual de art. 3 din Legea nr. 71/2011, cu modificările și completările ulterioare) cu precizarea că: „*Actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor*”, aceasta însemnând că legea nouă nu poate atribui efectele sale proprii situațiilor juridice trecute și nici actelor sau faptelor juridice din care ele provin, adică nu le poate atribui efecte pe care acestea nu le puteau produce sub imperiul legii sub care s-au format, fie că este vorba de efecte produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi, fie că este vorba de efectele produse după intrarea în vigoare a legii noi.

Instanța supremă a stabilit că: „... *Majorările salariale, sub forma indexărilor prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 10/2007, aprobată cu modificări prin Legea nr. 231/2007, cu modificările ulterioare, sunt considerate facta praeterita, ca urmare a recunoașterii și acordării lor printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, adică drepturi definitiv câștigate, care sunt protejate de principiul neretroactivității efectelor deciziilor pronunțate în interesul legii*”.

Astfel, „*Deciziile pronunțate în interesul legii produc efecte numai pentru viitor, ca și deciziile Curții Constituționale, care sunt, la rândul lor, obligatorii pentru instanțe, pentru a da eficiență principiului constituțional al neretroactivității, ceea ce înseamnă că efectele lor nu pot aduce atingere unor drepturi definitiv câștigate sau situațiilor juridice deja constituite, cum sunt în cauză drepturile acordate magistraților prin hotărâri judecătorești irevocabile privind creșterile salariale de 2%, 5% și 11% prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 10/2007, aprobată cu modificări prin Legea nr. 231/2007, cu modificările ulterioare*”.

În prezent, am declanșat o procedură prin intermediul căreia am formulat mai multe cereri de interes public adresate CSM, ÎCCJ, INM, Inspecției Judiciare, DNA, DIICOT, PÎCCJ și Tribunalului Călărași, ordonatori despre care deținem informații că ar fi procedat, în anumite situații individuale, la reîncadrarea personalului, așa cum de altfel este și corect, luând în calcul și titlurile executorii vizând recunoașterea creșterilor salariale aferente anului 2007, în procent total de 18%.

În continuare, voi depune toate diligențele necesare în vederea reîncadrării întregului personal din justiție, începând cu 01.08.2016, în raport de prevederile **art.3[^]1. (1) din O.U.G. nr.20/2016 din 8 iunie 2016** publicată

în Monitorul Oficial nr.434 din 09.06.2016 care rețin că:

„Prin excepție de la prevederile art. 1 alin. (1), începând cu luna august 2016, personalul plătit din fonduri publice care beneficiază de un cuantum al salariilor de bază/indemnizațiilor de încadrare mai mic decât cel stabilit la nivel maxim pentru fiecare funcție, grad/treaptă, gradație, vechime în funcție sau în specialitate, după caz, va fi salarizat la nivelul maxim al salariului de bază/indemnizației de încadrare din cadrul instituției sau autorității publice respective, dacă își desfășoară activitatea în aceleași condiții”.

CONCLUZII:

- Prezentarea situației reale privind salariile existente în justiție, anume faptul că acestea nu sunt cele mai mari din sistemul bugetar, nefiind posibil a se rezuma întreaga politică salarială la câteva salarii corespunzătoare funcțiilor de conducere de la instanța supremă și din marile parchete, întrucât modalitatea lor de calcul este diferită, beneficiarii având statut de demnitari, situație care nu este valabilă pentru ceilalți magistrați;
- Depunerea diligențelor necesare pentru înlăturarea inechităților salariale, respectiv includerea în baza de calcul salarial a drepturile consfințite prin hotărârile judecătorești irevocabile privind creșterile salariale de 2%, 5% și 11% pronunțate în baza Ordonanței Guvernului nr. 10/2007 aprobată cu modificări prin Legea nr. 231/2007, cu modificările ulterioare; Formularea de propuneri concrete pentru corectarea discriminării existente de peste 10 ani între salarizarea procurorilor DNA și DIICOT, pe de o parte și, salarizarea judecătorilor și a celorlalți procurori, pe de altă parte;
- Este necesară regândirea modalității în care se gestionează de către Consiliu Superior al Magistraturii problema salarială a magistraților; Angajarea responsabilă a unui dialog constructiv cu toate autoritățile inițiatoare de proiecte în materie salarială, dar și cu reprezentanții sistemului judiciar, în măsură să ofere soluțiile cele mai oneste, raportat la interdicțiile și incompatibilitățile existente;

- Prezentarea imediată și transparentă a oricărei propuneri legislative în materie de salarii, dar și a soluțiilor identificate; Promovarea unui dialog real de către Consiliu Superior al Magistraturii cu sistemul judiciar.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO